Köylüye yardım için

Genclerimizin evvelâ köyü ve köylüyü öğrenmeleri lâzım

Yazan: **Salâhaddin Demirkan**

Cumhuriyetin 5 mayıs 941 tarihli nüshasındaki (tatilden sonra) başlıklı başmakalenin memleket gençliği üzerinde beklenen tesirleri yaptığı anlaşılıyor. Muhterem Bay Yunus Nadi bu yazısında pek mühim, pek hayatî bir mevzua temas etmişti. (Yurda dağılacak çocuklara iş vermemiz lâzımdır. Memleketin yardımcı kollara, hududları bekliyen askerlerin yerini doldurmağa ihtiyac var. Sür'atle teşkilât yapılırsa bu sayede cephe gerisi faaliyetlerinin bir kaç yüz bin genc kol kazanmış olacağını bilhassa tebarüz ettiririz) cümlelerile hulâsa edilen bu yeni düşünce üzerinde ben de durmuştum.

Bu davete pek çok Türk genci ve bu arada Siyasal Bilgiler Okulu talebesinden Ziya Sofuoğlu heyecanlı bir cevab verdi. 9 mayıs tarihli nüshada çıkan bu cevabın şu satırlarını tekrar okuyorum:

«Bu yazının benim gibi on binlerce Türk gencinin fikir ve ideallerine tercüman olduğuna kat'iyyen eminim. Kollarımızda, dimağlarımızda ve ruhlarımızda alevlenmeğe müheyya duran kudreti ateşlemek için o yazı çok kıymetli bir kıvılcım vazifesini görmüştür. Bu yüksek ve şerefli fikri ileri sürmekle biz Türk gencliğinin daima minnet duygularile yadedeceği tarihî ve mukaddes bir teşebbüse girişmiş bulunuyorsunuz. Sizi tebrik ederken bütün Türk gencliğine hitaben haykırıyorum:

Arkadaşlar orak başına! Arkadaşlar sapan başına! Arkadaşlar kazma kürek başına! Arkadaşlar, hükûmetimizin bize göstereceği herhangi bir iş başına!»

Yürekten kopup taşan bu sözlerin samimî olduğuna hiç şüphe etmiyorum. Kuvvetle inanıyorum ki Türk gencliği bugünün ağır hayat şartları ortasında aziz yurdunun yardımına koşacak, kendisine gösterilen herhangi vazifeyi canla başla başaracaktır. Gencliği teşkilâtlandırmak için alâkadar hükûmet makamlarının münasib görecekleri kararı alacaklarını ümid ile beklerken boş geçen zamanlardan mümkün mertebe faydalanmak lâzımdır düşüncesile ben de bir teklifte bulunmak istiyorum.

Orak başına, sapan başına nidasile gencliği, köylüye, halka müspet yardımlarda bulumağa davet eden sevgili genc arkadaşın bu temiz duygularına güvenerek bu teklifimi yapıyorum.

Türk gencleri!

İçinizden bir çoğunuz bugüne kadar eline orak almamıştır. Kara toprağın sert bağrını eşerek yurdun ekmeğini kurtaran karasapanın nasıl idare edildiğini görmemiştir. Pek çoğunuz köylünün ne gibi hayat şartları içinde yaşamakta olduğunu bilmez. Köy denen şekli küçük fakat ruhu çok derin ve geniş âlemin tabiat ve cemiyet kanunlarile idare edildiğini henüz öğrenmediniz.

Bir tren penceresinden seyrettiğiniz engin ufukların önünde ve ardında yaşayan milyonca toprak adamının mukadderatı hakkında belki pek az veya hiç bir şey bilmiyorsunuz. Hatta içinizde köyden şehre gelmiş olanların bile kendi âlemi hakkındaki düşüncelerinde kat'î bir vuzuh ve etraflı bir bilgi yoktur.

Köy âlemini yalnız sizler değil, bizler, biz büyükler acaba keşfedebildik mi sanırsınız! Köylünün hayatının binbir cilvesini, ter ve kandan yoğurulmuş tarlalar diyarının sonsuz meşakkatlerini gangimiz görmüş, duymuş ve tatmıştır? Sofralarımızın üzerinde hazırca bulduğumuz halis Türk buğdayından yapılma Türk ekmeğinin nasıl meydana geldiğini kaçımız biliriz?

Türkiyenin temeli olan köylerde bugün ne gibi işler yapıldığını öğrenmek, bence sapanın tutamağına yapışmaktan daha faydalı olacaktır kanaatindeyim. Bir köy nasıl idare olunuyor? Köy kanunu nedir, orada neler yazar, bu kanun nasıl tatbik olunur? Köylü köyünde kendi işlerini, köyün işlerini nasıl yapıyor? Orada nasıl yaşıyor, ne yiyor, ne içiyor, evini nasıl inşa ediyor, sağlık vaziyetini hangi şartlar altında korumağa çalışıyor? Neler yapıyor, neler düşünüyor, neler duyuyor? Hayattan memnun mudur, şikâyetçi midir? Mahrumiyetler içinde mi, yoksa sefalet mi çekiyor? Hükûmet şimdiye kadar köyde neler yapmıştır, neler yapmak istiyor? Burada ne gibi millî servetler vardır? Bu servetler nasıl işletiliyor? Köy ekonomisi, köy sağlığı, köy terbiyesi, köy bayındırlığı, köy idaresi, köyün içtimaî hayatı hakkında neler öğrenmek mümkünse bunları birer birer derleyip toplamak, köylünün hayatına sokulmak, orada hakikî Türklüğü bulmak isterseniz, yalnız öğrenmek ve sonra bu öğrendiklerine göre yalnız iş yapmak iradesile hareket ederseniz mukaddes vazifenizi yapmış sayılırsınız.

İşte benim teklifim şudur:

Türk gencleri, köyün keşfine çıkınız. Türkiyenin henüz ayak basmamış iklimleri vardır. Buralara sokulunuz. Hiç bir şeyden korkmadan, hiç bir hakikatten ürkmeden, hiç bir kötü manzaradan tiksinmeden asıl hayata doğru ilerleyiniz. Realist bir görüşle, bir halk adamı heyecanile köyün, halkın ruhuna giriniz. Emin olunuz ki bu keşifler size pek büyük şeyler öğretecek, sizin hakikî bir ilim adamı olmanıza yardım edecektir. Bu keşiflerden sonra istihsal hayatı kendiliğinden canlanacak, köyün içine yeni bir yaratıcı ruh girecek, köylünün sapanı daha derinlere saplanacak, ve kara toprağın bağrında bire otuz fazlasile bereket fışkıracaktır.

Bütün bunlara karar vermek, köyün keşfine çıkmak ve kendisine bir rehber bulmak istiyenlere de büyük memnuniyetle hizmet etmeği bir vazife telâkki ediyorum. Bu maksadla görüşmek ve lâzımgelen kararları almak istiyenler bir kaç gün sonra Eminönü Halkevinde yapılacak toplantıya gelebilirler.

Vilâyet köy bürosu şefi ve
Köye Doğru mecmuası sahibi
Salâhaddin Demirkan

---

yetindedir.

İngiltere daha erken mağlûb olursa, Birleşik Amerika 80 milyon Alman ile 102 milyon Japonyanın hücumuna maruz kalacağı gibi Sovyet Rusya da nihayet Japonlarla Almanların arasında sıkışarak yıkılmağa mahkûm olacaktır. Bu cihetten denilebilir ki, İngilterenin bir an evvel yıkılmamasında yalnız Amerikanın değil, Sovyet Rusyanın da menfaati vardır. O halde yalnız Birleşik Amerika değil, Sovyet Rusya da İngilterenin tabiî müttefiki olmak iktiza eder.

Fakat buna rağmen, Sovyet Rusya ile İngiltere ve Amerika arasında bir anlaşma ve bir iş birliği kurmak mümkün olamıyor. Bunun hakikî sebebleri pek derin ve geniştir. 1939 yılında Sovyet Rusya ile İngiltere ve Fransa arasında bir anlaşma husulüne zahiren mâni olan sebeb, büyük demokrası devletlerinin Baltık kenarındaki üç küçük devletin istiklâl ve hürriyetlerinin bir Rus suikasdinden korunmaları endişesi olmuştu. Bununla beraber eğer İngiltere ve Fransa, o vakit, bu üç küçük devleti feda edebilse idiler Sovyet Rusyanın mutlak ve kat'î bir ittifakına nail olup olamıyacaklarını iddia edemem; fakat müstakil ve hür mevcudiyetlerinden bugün eser kalmamış olan bu üç küçük devletin Sovyet Rusyaya ilhaklarının İngilterece tanınmaması ve diğer cihetten, Almanyaya verilir fikrile, Sovyetler Birliğine makine vesair malzeme ihrac edilmesinin Birleşik Amerikaca menedilmesi bilâkis Sovyetler Birliği hükûmetini mihverle yeni bir anlaşmaya ve yeni bir iş birliğine sevkedecek gibi görünmektedir.

Böyle düşünenler ve Stalinin Halk Komiserleri heyeti reisliğini deruhde etmesile Moskovada Yugoslavya, Belçika ve Norveç siyasî mahfillerinin artık tanınmak istenmemelerinden, Sovyet Rusyanın daha çok Almanya lehinde büyük kararlar almak arifesinde bulunduğu neticesini çıkarmak istiyenler her halde haksız değildirler. Almanya, bu yıl İngiltereyi mağlûb etmek azmindedir. Çünkü o, İngiltereyi bu yıl mağlûb edemediği takdirde, Birleşik Amerika yardımının tesirli olmağa başlıyacağı gelecek yıllarda hiç edemez.

1939, Almanyanın Lehistan seferi ve yeni büyük harbe son hazırlıklar yılı idi. 1940, Avrupanın şimal ve şimal batısındaki küçük memleketlerle Fransayı istihdaf ediyordu. Bunların işi bitirildikten sonra, sıranın İngiltereye gelmesi pek tabiidir. Bu sebeble 1941 yılına Alman - İngiliz harbinin kat'î senesi gözile bakmak doğrudur.

Böyle olunca da Almanyanın İngiltereyi mağlûb etmek için, hiç bir vasıtayı ihmal etmiyeceğini kabul etmek iktiza eder. Bu vasıtaların en kuvvetlilerinden ve en ehemmiyetlilerinden birisi, şüphesiz bizzat Sovyet Rusyadır.

Almanya, yalnız başına ve yahud müttefiki İtalya ile birlikte, Büyük Britanyada, Atlantikte, şimalî Afrikada, Yakındoğuda, doğu ve batı Akdenizlerde İngiltereye hücum ederken Sovyet Rusyanın da meselâ Hindistana ve Basraya yürümesi İngiliz milletinin üzerinde bir yıldırım darbesi tesiri yapacağı aşikârdır.

Fakat bunun mutlaka böyle olması lâzım gelmez. Olabilir ki, Sovyet Rusya bazı yeni iktısadî menfaatler mukabilinde sadece garb hududlarının garantisini Almanyadan istiyecektir. Çünkü, Almanyanın buğday ve zahire ambarı olan Ukrayna ile Kafkas petrol kaynaklarını ele geçirmek istediği ve Besarabyayı Rumanyaya iade mukabilinde bu devlet ordusunu bile Rusyaya karşı harekete geçireceği kuvvetli bir surette rivayet olunmaktadır. Bu sebeble Sovyet Rusyanın son Moskova anlaşmasile Japonya cihetini temin ettiği gibi Almanyaya karşı da garb hududlarını emniyete almak istemesi pek tabiidir.

Almanya ile dostane müzakerelere başlıyabilmek için ise evvelemirde aradaki soğukluğu izale lâzım olduğundan Sovyetler Birliği hükûmeti bu sebeble, geçen Berlin müzakerelerini kat'î bir neticeye götürmek vazifesile hareket etmiş olduğu anlaşılan Molotof'u Sovyetler Birliğinin en salâhiyetli adamile değiştirmeği ve ayni zamanda Alman işgali altına girmiş olan memleketlerin mümessillerine de yol vermeği lüzumlu görmüş olabilir. Rusya vaziyetinin şimdilik bu tarzda inkişafı en ziyade muhtemeldir. Çünkü ne harbi kısaltmak ve ne de neticesi Sovyetler Birliğinin bünyesi için tehlikeli olabilecek harblere girmek Sovyet Rusyanın şimdiye kadarki harb prensiplerine uymaz.

Fakat Sovyet Rusya, ister şu ve ister bu şekilde hareket etsin, harb gene çabuk bitecek değildir.

H. E. Erkilet

Doğru değil mi?

Temizlik amelesinin gürültüsü

İsim ve adresi bizde mahfuz bir zattan aldığımız bir mektubda deniliyor ki:

«Çarşıkapıda Yeniokul sokağında oturuyorum. Bu sokakta oturanlar, iki sabah evvel saat altıda büyük bir gürültü ile uyandılar. Halk, mahallede büyük bir yangın veya her hangi bir hâdise olduğunu zannetmişti. Halbuki bu gürültüyü yapanların Belediyenin çöp kamyonu ve temizlik amelesi olduğu anlaşıldı. 285 numaralı çöp kamyonu saat altıda sokağın ağzına gelmiş ve kornesini öttürmeğe, bunun arkasından da temizlik amelesi yüksek sesle bağırarak mahalle halkını çöplerini vermeğe davete başladı. Bir taraftan kamyonun korne sesi, diğer taraftan amelenin şamatası on beş yirmi dakika devam etti. Sabahın ilk saatlerinde halkı uykusundan uyandıran, mahalleyi telâşa düşüren temizlik memurları, gene bir çok çöpleri alamadan gittiler. Belediye nizamnamesi saat 8 den evvel seyyar satıcıların bile bağırmasını menettiği halde kendi teşkilâtının bir mahalleyi saat altıda ayağa kaldırmasındaki manayı anlayamıyoruz.»

Temizlik amelesinin, sabahın alacakaranlığında başlıyan gürültüsünden İstanbulun bir çok semtleri şikâyetçidir. Belediye, halkın huzur ve istirahatini temin maksadile bir çok isabetli kararlar alırken, gene kendi teşkilâtının, bu kararları bozar mahiyette hareket etmesi, tecviz edilemiyecek bir şeydir. Mahallenin çöplerini erken toplamak matlub ise, bunun için halkı sabah karanlığı yatağından fırlatmak icab etmez, buna daha pratik çare bulunabilir. Belediyenin, halkın istirahati için verdiği kararı kendi elile bozmaması lâzımdır, diyoruz,

Doğru değil mi?

Tarihî kıymeti haiz eserler

Harabiye yüz tutanların tamirine başlanıyor

İstanbulu Sevenler Cemiyeti, Vakıflar umum müdürlüğü ile temasa gelerek, şehrimizde bulunan tarihî kıymeti haiz bazı eserlerin tamiri için teşebbüsler yapmışlardır. Bu teşebbüslere müspet cevablar alınmıştır.

Diğer taraftan devlete aid tarihî binaların harablıktan kurtarılması işi de görüşülmüş ve bunlardan müstacelen tamiri icab edenler için, müşterek bir daimî tamirat bürosunun tesisi faydalı olacağı düşünülerek bu hususta Partiye müracaate karar verilmiştir.

Kâğıdhanede Çağlayan kasrının tamiri için 35,000 lira tahsisat ayrılmışsa da, henüz tamirata başlanmamıştır. Cemiyat, şimdiki halde, yalnız kasrın Çağlayan kısmile şadırvanın tamiri için keyfiyeti Maarif ve Maliye Vekâletlerine bildirecektir. Yüksekkaldırımdaki Mutfakemini Hasan Ağanın 1069 tarihinde inşa ettirdiği çeşme, Müzeler müdiriyeti emrine verilen 200 lira ile tamirine karar verilmiş ve 7 mayıstan itibaren, cemiyet murahhaslarının murakabesi altında inşaata başlanmıştır.

Şâir Bakinin sur haricindeki kabri de yakında tamir edilecektir.

Beşiktaşta Hasanpaşa deresi altından Yıldız sarayına giden yolun iki tarafındaki musanna dökme parmaklıkların bir kaç büyük parçası ortadan kaldırılmış ve bir kısmı da civar bostanların içine atılmış olduğundan bunların yerlerine takılması için Belediyeye müracaat edilmiştir.

Bahçekapısındaki Hidayet camii avlusunun kapısı, pek fena bir manzara teşkil ettiğinden bu kapının da saçakları ile birlikte tamiri ve mümkün olduğu kadar eski haline ifrağı için evkafın müdahalesi rica edilecektir.

Cemiyet, Yenicami ile Mısırçarşısı arasındaki sahada Prostla mutabık kalınarak, ağaçlık bir yer tefriki ve bu ağaçların ortasında, eski devrin pitoresk dekorlarını ihya etmek üzere bir şadırvan vücude getirilmesi muvafık olacağı kanaatindedir. Bu kanaat, bir temenni şeklinde Belediye riyasetine bildirilecektir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Konya Halkevinin faydalı çalışmaları

Köylünün sıhhî vaziyeti yakından takib ediliyor

Konya (Hususî muhabirimizden) — Halkevimizdeki göze çarpan faaliyet günden güne hızını artırmakta ve verimini çoğaltmaktadır. Bilhassa köycülük komitesi mevsimden istifade ederek köylere sık sık seyahatler tertib ediyor ve köylüyü faydalandırmağa çalışıyor. Bu cümleden olarak bu hafta da 35 kişilik bir heyetle Konyaya kırk kilometre uzakta bulunan Yarma köyüne gidildi. Yarma Konyanın ova mıntakasında bir nahiye merkezidir. Halkevinin tertib ettiği bu seyahatten daha evvel Yarma nahiyesi halkı haberdar edildiğinden Yarma merkezinde civar olan diğer dokuz köyün halkı da toplanmıştı. Heyet arasında Vali muavini İslâm Ferid Öztürk, Halkevi köycülük kolunda kayıdlı doktor, diş tabibi, ebeler, ziraat mütehassısları ve hariçden iştirak eylemiş öğüdcü kadın erkek öğretmenler de bulunuyordu.

Yarmaya varılır varılmaz bir müddet istirahat edildikten sonra doktorlar faaliyete geçerek Yarmalıları ve Yarmaya gelmiş olan civar dokuz köy halkını sıhhî ve etraflı muayeneden geçirdiler. Hastalara reçeteler, ilâclar verip sıhhî vesayada bulundular. Yatan hastaları evlerinde muayene ederek tedavileri için tedbirler aldılar. Doktorların bu faaliyeti bir taraftan devam eylerken diğer tarafta da diş tabiblerinin ağızlardaki muayeneleri ve dişi ağrıyanlara ilâclar vermeleri işi devam ediyordu. Ebeler de köyün evlerine giderek kadınlarla kadın ve çocuk hastalıkları üzerinde görüşüp kendilerini tenvir etmeğe çalıştılar. Köyde, köylünün sıhhatile alâkadar bu faaliyet hitama erdikten sonra köylünün refah ve servetine taallûk eyliyen kısma geçildi. Kalabalık yurddaşlar, köy meydanında toplandılar. Halkevimizin köycülük şubesi reisi ve vilâyetimiz Ziraat müdürü Halil Yardımcı, hükûmetimizin esas prensiplerinden olan iki misli ve iyi mahsul almak çareleri, fennî ziraat ve usulleri, toprak ofisinin hububat mubayaası gayeleri ve bu mubayaaya karşı çiftçinin ne suretle yardımda bulunması hakkında kısa, özlü ve faydalı bir konferans verdi. Ekin hastalıklarının ne olduğunu, nasıl olduğunu, bunlara karşı ne şekilde mücadele eylemek icab ettiğini anlattı. Bu arada Ziraat Vekâletince hazırlanmış olan bir çok ziraî broşürler dağıtıldı.

Bu faaliyet de bittikten sonra halkla samimî hasbıhallerde bulunuldu. Öğleden sonra Halkevimizin bu seyahate iştirak eyleyen Ar komitesi mensubları tarafından bir konser verilip millî oyunlar, rakslar tertib edilerek şehre dönüldü.

Kafile şehre dönerken, kafileyi terkib eyleyenlerin sayısı artmıştı. Çünkü sıhhî muayeneler yapılırken röntgen teşhisine ihtiyaç gösteren beş hasta yurddaş, Halkevinin misafiri olarak ve röntgen muavenesi temin olunmak üzere beraber Konyaya getiriliyordu.

Erzurumda yardım sevenler cemiyetinin faaliyeti

Erzurum (Hususî) — Bayan Mevhibe İnönünün himayesindeki Yardımsevenler cemiyetinin Erzurumda da bir şubesi açılmış bulunuyor. Bu şube bir çok malûl ve fakirlere yardımlaıda bulunmuş, işsiz olan kadınlarımız da - Maliye Vekilliğince gönderilen tezgâhlardan istifade edilerek - yalnız müstehlik halde kalmaktan kurtarılmış, do - kumacılık san'atımızın müstahsilleri arasına sakulmuştur.

43 kadın daimî olarak çalışmaktadır. Bunlara çıraklık devrelerinde ufak bir ücret de verilerek, dokuma ustalarının nezaretile her türlü dokumacılık öğretilmekte, istiyenlere de cemiyetin yardımı ile ve uzun vadelerle tezgâhlar temin edilmektedir.

Fakir analara kundak takımları da dağıtılmakta olan şube, Ankarada olduğu gibi, burada da kadınlarımızın gönüllü ordu hizmetlerini en iyi bir şekilde temin için hazırlıklar yapmaktadır.

Kadıköyünde yapılan dünkü hava tecrübesi

Pasif korunma tecrübelerine bütün ekipler iştirak etti

İstanbul vilâyeti kazalarının pasif müdafaa tecrübelerine dün de Kadıköy kazasında devam edilmiştir. Kadıköyünde yapılan tecrübe, şümullü bir mahiyette olmuştur. Saat tam onda, bütün karakol, fabrika ve müesseselere ve nakil vasıtaları merkezlerine umumî bir ikaz işareti verilmiştir. Mefruz düşman tayyarelerinin vilâyet hududları dahiline girdikleri tespit edilmesi üzerine, pasif korunma âmirliği, saat 10 u 5 geçe, ikisi elektrikli olmak üzere müteaddid büyük canavar düdükleri vasıtasile Kadıköy ve Haydarpaşada alârm başladığını ilân ettirmiştir. Bu esnada, iskele ve civarında, bir çok kimseler vapur beklemekte idiler. Alârm düdükleri çalmağa başlar başlamaz, parkta oturan ve iskelede vapur bekliyenler, en yakın sığınaklara ve çatı altılarına sığınarak mefruz tehlikeden kendilerini korumuşlardır.

Korunma işi, büyük bir intizamla vuku bulmuş, alârm verildikten azamî beş dakika sonra, sokak, meydan ve caddelerde kimseler kalmamıştır. İskeledeki vapurlar hareket etmemiştir.

Saat 10,15 te, Haydarpaşa rıhtım caddesinde Ankara otelinin çatısına bir yangın bombasının düştüğü kabul edilerek otel itfaiyesi tarafından sür'atle söndürülmüştür. Saat 10,20 de Sultan Murad çiftliği civarında, Fikir tepesine düşman tayyareleri tarafından 14 paraşütçünün indirildiği haber verilmesi üzerine otobüslerle müsellâh sivil kuvvetler gönderilerek, paraşütçülerin indiği saha ihata edilmiş ve yere inmek istiyen paraşütçüler kısmen imha ve kısmen esir edilmişlerdir.

Müteakıben Haydarpaşa garı müştemilâtından olan bir depoya, (plâk - turnal) a, birer yangın ve demiryoluna bir tahrib bombası isabet ettiği bildirilmiştir. Yangınlar, mahallî itfaiye ekipleri tarafından muvaffakiyetle söndürüldüğü gibi, Demiryolları idaresinin teknik onarma ekipleri, parçalandığı farzedilen bir rayın yerine yeni bir ray takarak inkıtaa uğrayan münakaleyi yeniden temin etmişlerdir.

Saat 11,08 de, tehlikenin geçtiği ilân edilmiştir.

Tehlike geçtikten sonra da tecrübelere devam edilerek halkın bu tecrübeleri bizzat görmesi imkânlarının temin olunması, Kadıköyünde yapılan tecrübenin başlıca hususiyetini teşkil etmiştir.

Bundan sonra iskele civarında, bir tahrib bombası isabetile tramvay tellerinden biri kopmuş ve tramvay idaresinin teknik onarma ekiplerinin müdahalesile derhal tamir edilmiştir.

Müteakıben Altıyol ağzında çıkan bir yangın, tevessü etmek istidadını gösterdiğinden muvazzaf itfaiyeden yardım istenmiş ve yangın mahallî ve muvazzaf itfaiyenin müşterek yardımile söndürülmüştür. Bu esnada Süreyyapaşa sineması önünün iperitle gazlendiği öğrenilmiş ve bu saha tecrid edilerek, tehlikenin önü alınmıştır.

Yoğurtçuda, bir bahçe içinde küçük bir kulübeye ateş verilmiş ve bu yangının da ümid edildiğinden daha kısa bir zamanda söndürüldüğü memnuniyetle görülmüştür.

Bundan sonra, Kızıltoprak nahiyesi Cumhuriyet Halk Partisi binasında yapılan mefruz tahribat da sür'atle tamir edilmiş ve bina desteklerle tutturulmuştur.

Kadıköy erkek lisesine düşen bombanın sebeb olduğu hasarat da önlendikten sonra, vazifeleri nihayet bulan ekipler, yerlerine dönmüşlerdir.

Tecrübeleri, Vali muavini Ahmed Kınık ve Raşid Demirtaşla, Vilâyet Seferberlik müdürü Ekrem Gönen, Kadıköy kaymakamı Cenab Aksu, Seferberlik müdiriyeti kalem şefi Hakkı Ergene, vilâyet maiyet memurları Yekta Kazancıgil, Kemal Karay, Bakırköy kaymakamı Bahir Öztrak, Üsküdar kaymakamı İhsan Ünal, Beyoğlu kaymakamı Gafur Soylu ve Kadıköy jandarma kumandanı Kadri Yıldırım tecrübeleri başından sonuna kadar takib etmişlerdir.

MÜTEFERRİK

Memurlara gaz maskesi verilecek

Ankaradaki maske fabrikasında imal edilen gaz maskelerinin arzu eden memurlara taksitle tevziine başlanmıştır. Diğer vilâyetlerde de ayni şekilde gaz maskesi tevziatı yapılacaktır. Çalıştığı müessese ve ticarethaneleri kefil gösterenlere de Kızılayca, taksitle gaz maskesi satılması kararlaşmıştır.

Hava şehidleri ihtifali

Her sene olduğu gibi bu sene de 15 mayısta, Fatihteki hava şehidleri abidesi önünde, büyük bir ihtifal yapılacaktır. Türk Hava Kurumu ihtifal için bir program hazırlamıştır. O gün, memleketin her tarafında, hava şehidlerimizin aziz hatıraları anılacaktır.

Trenle gidenler

İstanbuldan hükûmet vesaitile ve kara yolu ile meccanî olarak Anadoluya sevkedilmelerini beyanname ile taleb edenlerin ilk kafilesi dün hareket etmiştir.

Gönüllü hastabakıcı kursları

Hastabakıcı hemşireler kursuna yazılacak olan kadınlarımızın müracaatleri, mütemadiyen artmaktadır. Yardımsevenler cemiyeti İstanbul şubesi, muhtelif vasıtalarla her tarafa yaptığı tebligatla, İstanbul halkından bu kurslara yazılacak olan kız ve kadınlarımızın görecekleri vazifeleri tespit etmiştir.

Yardımcı hemşireler için ilk kurs, bu gün Gümüşsuyu hastanesinde açılacak ve hemen tedrisata başlanacaktır.

Diğer hastanelerimizde de peyderpey yardımcı gönüllü hastabakıcı kursları faaliyete geçmek üzeredir.

ŞEHİR İŞLERİ

Tecziye edilen esnaf

Son bir hafta zarfında yapılan teftişlerde seyrüsefer talimatnamesine aykırı hareketten 63 şoför, muhtelif belediî suçlardan 51 esnaf tecziye edilmiş ve açıkta satılan 311 simidle şüpheli görülen 10 gıda maddesi musadere edilmiştir.

Arkadaşını yaraladı

Galatada oturan Ömer Yılmaz, ötedenberi araları açık bulunan arkadaşı Rızaya Tophane civarında tesadüf etmiştir. Aralarında başgösteren münakaşa kavgaya intikal etmiş ve bu esnada Ömer Yılmaz bıçağına sarılarak Rızayı yaralamıştır.

Yangın başlangıcı

Beşiktaşta Valideçeşme mahallesi Silâhhane sokağında 2 numaralı Abidine aid evin yemek odasında yakılan mangaldan sıçrıyan kıvılcım bir yangın başlangıcına sebebiyet vermişse de ev sakinleri tarafından genişlemesine meydan verilmeden söndürülmüştür.

Dört gencin sandal gezintisi

Kızıltoprakta Bağdad caddesinde oturan 16 yaşlarında Ali, Orhan, Refik ve Orhan adlarında dört arkadaş, Kalamış iskelesinden Hüseynin sandalını kiralıyarak bir deniz gezmesi yapmak istemişlerdir. Moda ile Fenerbahçe arasına açılan bu dört gencin idaresizliği üzerine sandal devrilmiştir. Sahilden oldukça açıkta olan kazayı gören balıkçılar süratle vak'a mahalline yetişerek sandal idaresini bilmiyen bu dört yaramazı muhakkak bir ölümden kurtarmışlardır.

HEM NALINA HEM MIHINA

General Papagosa dair

Bu harbin mümeyyiz vasıflarından biri de, eski harblere nazaran daha çok vatan haini yetiştirmiş olmasıdır. Bu, kendiliğinden olmuş bir şey değildir. «Beşinci kol» öyle rastgele doğmamış, bilâkis en büyük ihtimamlarla teşkilâtlı bir surette hazırlanmış, tertib ve tanzim edilmiştir. Bu sayededir ki Almanya, her memlekette, kendisine tam zamanında yardım eden gizli bir müttefik bulmuştur.

Geçen Büyük Harbde Almanya, casuslardan ve vatan hainlerinden büyük ziyanlar görmüştü. O harbde, Alman genelkurmayının istihbarat teşkilâtını idare etmiş olan albay Nikolayi, harbden sonra yazdığı bir eserde, harbe iştirak eden milletler arasında, kendi vatanı aleyhinde casusluk eden vatan hainleri itibarile Almanyanın en ön safta geldiğini teessürle kaydetmişti.

Nazi rejimi iktidar mevkiine geçtikten sonra, bu işe büyük ehemmiyet verdi. İki esas üzerinde çalışmağa başladı: 1 — Dahilde casusları, vatan hainlerini en büyük şiddetle ezerek Almanyayı bunlardan temizlemek, 2 — Hariçte, her şekilde, Almanyaya hizmet edecek adamlar elde etmek.

Nazi idaresi kurulduktan sonra, casuslukla itham edilen iki genc ve güzel kadının sarışın kafaları balta ile uçurulmak suretile başlayan temizlik azamî şiddetle devam etti. Ayni zamanda, her memlekette, Almanyaya hizmet edebilecek insanlar araştırıldı. Kaleyi içinden fethetmek için ekalliyetlerden, muhaliflerden «fasıkı mahrum» lardan, hırslılerden, para ve ikbal düşkünlerinden, gayrimemnunlardan istifade edilerek beşinci kollar teşkil olundu.

Bu iki cepheli ve teşkilâtlı çalışma sayesindedir ki Almanya, kendi yurdunu casuslardan ve vatan hainlerinden temizlediği halde, yabancı memleketlerde Almanyaya hizmet edecek her türlü ajanlar buldu. Böylece, her yerde bir beşinci kol teşkiline muvaffak olan Almanya, Haşa'lar, Kisling'ler, Laval'ler, Horya Sima'lar, Paveliç'ler, Çolakidisler temin etmiştir.

Bu vatan haini bolluğunun ayıbı herhalde Almanlara aid değildir; Almanya, giriştiği bu harbi kazanmak için, her silâhı kullanmaktadır. Bu işte yüzü kızarması lâzım gelenler, o vatan hainlerinin kendileri ve beşinci kola karşı, Almanya gibi önceden esaslı tedbirler almıyan gafil ve gevşek hükûmetlerdir.

Kahramanca harbettikten sonra mağlûb olan ve mağlûb olduktan sonra da tekaüdlüğe sevkini istiyen Yunan Başkumandanı General Papagos'un tevkifi, Çolakidis gibi beşinci koldan oldukları ancak felâket günlerinde anlaşılan hainlerin işidir. Bu vaziyette, Almanyaya düşen, vatanına ihanet ettikten sonra, yarın kendisine de haydi haydi ihanet edebilecek olan Çolakidis'lerin, eskiden kalmış kinlerinin öcünü almak için, vatanî vazifelerini ifa etmekten başka bir şey yapmamış olanları ezmelerine müsaade etmemek olmalıdır. Papagos, hakarete değil, hürmete lâyık bir adamdır.

Bir motör battı

Dün öğle üzeri Haydarpaaş önlerinde bir deniz kazası olmuştur. Edremid Belediyesine aid 110 tonluk buğday yüklü Bizim motör, Haydarpaşa ile Mendirek arasında Kalamış vapurunun çarpmasına maruz kalarak batmıştır. Motör mürettabatı tamamen kurtarılmış ve kaza etrafında tahkikata baş - lanmıştır.

Şişe kırıklarından yaralandı

Üsküdarda Solaksinan mahallesinde oturan Hurşidin 2,5 yaşlarındaki kızı Günal, elinde şişe ile koşarak düşmüş ve kırılan şişe parçalarill elinden ve yüzünden yaralanmıştır.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti

	Türkiye için	Haric için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyaından mes'uliyet kabul olunmaz.

Küçük hikâye

Diş ağrısı

Refikam cariyeleriniz diş ağrıları pek meşhurdur. Senede bir iki defa tutar ama, pir tutar. Kabahat, biraz kendisinin, biraz da bünyesinin!. Kendisinin.. Çünkü dişçiye gitmekten, çürükleri tedavi ettirmekten, harab olmuşları çektirmekten çok korkar. Bünyesinin.. Çünkü, dişlerinin küçük, zarif, metanetsiz olmasına mukabil, kökleri uzun, kalın, çatal çatal, tâ çene kemiklerine kadar dayanmıştır. Elektrikli yontma makinesinin minelere hafif teması sinirlerini bozar, gözlerinden yaşlar akıtır. Hele kerpeteni görür görmez baygınlıklar geçirir. Hakkı da var. Zira, çok defa, o madenî kıskac, mini mini kemik parçasının ancak üst kısmını kavrayıp alır, yarısından fazlasını lüzumsuz bir inad ve ısrarla etlerin arasında kalır.. Artık, bundan sonraki ameliyeleri pek güzel tahmin edebilirsiniz.. Yarmalar, parçalamalar, ilâh...

Geçen gün, gene yan dişlerinden biri sızlamağa başlamıştı. Hemen dişçiye gitmek tavsiyelerime tereddüd ve korku dolu bakışlarla mukabele etti. Tabiat ve onun başlarımıza sardığı felâketlerle şaka olur mu hiç!.. Kırk sekiz saat içinde sızı ağrıya, ağrı tahammül edilmez bir ıstıraba müncer oldu. Ne sükûn, ne rahat, ne uyku... Nihayet ağrının o mıntakası şişerek bir abse halini aldı. Belki de dibinde bir kist teşekkül etti. Bakalım, işi nasıl halledeceğiz? Allah yardımcımız olsun!

***

Refikam cariyenizin bu son rahatsızlığı bana küçüklüğümde geçirdiğim bir diş ağrısı hâdisesini hatırlattı. Henüz sekiz, dokuz yaşındaydım. O zaman ismi «Rüştiye» olan ilk mektebe devam ediyordum. Fakat «mahalle mektebi» değil.. Mahalle mektebleri ayrı bir âlemdi.

Resmî rüştiyeler, mahalle mekteblerinden biraz hallice idi. Sınıflarda bu günün mekteblerinde olduğu gibi yüksek sıralar vardı. Muallimleri, devlet bütçesinden maaş alırlardı. Fakat okutulan dersler arasında «tecvid», «emsile», «bina», «i'lâl ve idgam» bahisleri gibi sırf Arab dilinin kaidelerinin teferrüatından bahseden, dokuz, on yaşındaki çocukların zihinlerini kat'iyyen kavrayamadığı, ancak birer papagan gibi ezberlemeğe mecbur oldukları şeyler vardı. Onun için sınıfların birinden:

— Kaçan harfi medden sonra sükûn ârız vâki olsa meddi ârız olur!

Tarzında bir feryad yükselirken karşıki sınıfın derinliğinden akseden şu bağrışma kulakları tırmalardı.

— Ketebe, keteba, ketebu!.

Üçüncü bir sınıfta hoca, hayret dolu nazarlarla kürsüye bakan talebenin karşısında « müfaale» banının binasının müşareket için olduğunu izaha çalışırdı.

Dersler daha ilerlediği zaman iş «i'lâl» e dökülürdü:

— Kale aslında kavele idi. Vav, harfi illet müteharrik, makabli sakin olduğu için elife kalbedildi, kale oldu.

Zimdi, insaf edin!. Şunlardan siz ne anladınız?.. İçinizde bir çok üniversite mezunu var. Bir şey kavrayabildiniz mi? Hiç şüphesiz, hayır!.. Her biri size bir muamma, bir dua, bir tekerleme gibi geldi, değil mi? İşte, biz o zaman bunlara akıl erdiremedik mi, avucumuza, sırtımıza indikleri yerleri şahrem şahrem kabartan değnekler yerdik.

Böyle mekteblere çocukların arzu ve hevesle gitmelerinin imkânı var mı? Ben de pek tabiî olarak fırsat buldukça kaçardım. Hatta bazan yakalanıp «kalfa» denilen hademenin sırtında ağlaya, sızlaya, kollarım, bacaklarım sallana, sallana zorla götürüldüğüm de olurdu.

***

Bir gün gene mektebe gitmemeğe karar vermiştim. İşi kurnazca bir hile ile halletmeği kurduğum için sabahleyin yataktan kalkar kalkmaz sağ elimi şakağıma dayayarak yüzümü buruşturdum:

— Babacığım, dedim, müthiş dişim ağrıyor, mektebe gidemiyeceğim!

Allah rahmet eylesin, babam icab ettiği vakit, sert ve enerjik, fakat geri kalan zamanlarda çok hassas ve merhametli bir adamdı. Beni yukarıdan aşağıya bir süzdükten sonra:

— Pekâlâ, dedi. Mektebe gitme.. Fakat, dişçiye gidelim de biraz ilâç koysun!..

Bunun bir temaruz olduğunu farketmek ihtimali bulunduğu için dişçiye gitmek pek işime gelmezdi ama, «olmaz» diyemezdim, ondan evvel babamın hakikati anlamasından korktum; tereddüdsüz:

— Peki! cevabını bastırdım.

O devrin dişçileri, şimdiki gibi fakülteden mezun doktorlar değildi. Temiz ve muntazam muayenehaneleri, asrî ve mükemmel makineleri yoktu. Bu meslek berberlerin inhisarı altında idi. Bir koltukta traş yapılır, saç kesilirken öbür koltukta da diş çekilir, ağrı, sızı dindirilirdi.

Giyindik. Davudpaşadaki evimizden kalkıp Hobyar caddesindeki berbere kadar yürüdük.

Babam meseleyi anlattı. Sonra:

— Lûtfen biraz ilâç koyun da ağrısı dinsin! dedi.

Ablak yüzlü, top sakallı berber, dudaklarında acaib bir tebessümle aynanın üstüne yerleştirilmiş kapağında:

Her seherde besmele ile açılır dükkânımız
Hazreti Süleymandır, pirimiz, üstadımız

Beyti yazılı camekâna uzandı. Küçük bir şişe, biraz pamuk çıkarır gibi yaptı. Beni koltuğa oturttu:

— Aç bakayım ağzını yavrum, dişinin hangisi ağrıyor, göster bana!

Korku ve heyecandan çenelerimi birbirinden fazla ayıramıyordum. Fakat gene onun parmaklarile benim mini mini işaret parmağım girecek kadar aralanmıştı. Lâlettayin dişlerimden birini gösterdim. Aradan bir saniye kadar ya geçti, ya geçmedi, ağzımın içinde bir demir parçasının küçük bir manevradan sonra işaret ettiğim dişe yapıştığını duydum.

— Sakın çekmeyin, dişim falan ağrımıyor, yalan döyledim!..

Dememe vakit kalmadan ağzımın alt kısmının kanla dolduğunu hissettim.

Berber, hasmını yere sermiş muzaffer bir pehlivan gibi mağrur kerpetenin ucundaki kemik parçasını babama göstererek:

— Nasıl, diyordu, küçük hiç markına varmadan işimizi gördük, değil mi?

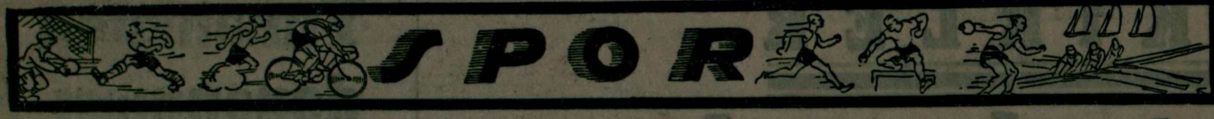
Babam benim göz yaşlarım, feryadım karşısında sararmış, sinirli sinirli cevab verdi:

— Azizim, ben size çekin demedim ki.. İlâç koyun, diye rica ettim. Çünkü evde ben de muayene ettim, çürük falan yoktu..

Berber, bu sözün karşısında bir ara bozulmakla beraber lâkaydane ilâve etti:

— Ne bileyim, beyefendi, siz bana ilâç koy derken gözünüzle «çıkar ama, çaktırma!» der gibi işaret yaptınız gibi geldi. Ben de küçük beyi korkutmamak için kerpeteni gömleğimin kolunun arasına sakladım!

Ahmed Hidayet

Dünkü millî küme maçlarında

Beşiktaş Galatasarayı 3 - 2 Fenerbahçe de İstanbulsporu 3 - 2 mağlûb ettiler

Millî kümenin ehemmiyeti büyük maçlarından ikisi dün Şeref sahasında dört İstanbul takımı arasında oynandı. Galatasarayla, Beşiktaşın, Fenerbahçe ile İstanbulsporun yapacağı maçların ehemmiyeti malûm olduğu için dünkü maçlarda pek büyük bir kalabalık vardı.

Maçların tafsilâtına geçmeden evvel gözümüze çarpan ve stad iraresi tarafından önüne geçilmeğe teşebbüs bile edilmiyen bir iki mühim noktaya burada işaret etmek istiyoruz.

1 — Şeref sahasının bilet gişeleri çok azdır. Büyük tehacüm karşısında bir tek kapıdan içeri girilmesi seyirciler için tahammül edilmez bir müşkülâttır.

2 — Duhuliye kısmını dolduran seyirciler hemen her maçta olduğu gibi dün de fırsattan istifade ederek kapalı tribüne akın halinde hücum etmişlerdir. Kapalı tribün bileti alanlar bu yüzden ayakta kalmağa mecbur olmaktadırlar.

3 — Sol taraftaki kalenin iki korner sahası tamamile papatye ile örtülüdür. Bu mühim köşelerde top oynamak çok müşküldür.

4 — Dünkü maçı seyircilerden mühim bir kısmı kale arkasından ve bilhassa kapalı tribün tac hattı kenarını boydan boya doldurarak takib etmişlerdir.

Stad idaresinin kolaylıkla önüne geçeceği bu esaslı derdleri halletmesi için icab eden tedbiri alacağını kuvvetle ümid ediyoruz.

***

Dün ilk maçı Fenerbahçe ile İstanbulspor takımları yaptı. Birinci takım kadrosundan Esad, Fikret ve Naimi oynatmıyan Fenerbahçe sahaya çok zayıf bir halde çıkmıştı.

Bahaeddin Uluözün hakemlik yaptığı bu maça takımlar şu kadro ile çıkmışlardı:

Fenerbahçe: Cihad - Cemal, Lebib - Ali Rıza, Ömer, Aydın - K. Fikret, Naci, Zeynel, Rebii, Niyazi.

İ. Spor: Nevzad - Sabri, Sefer - Muzaffer, Enver, Celâl - Tarık, Süleyman, Mükerrem, Kadir, Cihad.

Beşiktaşlı İbrahim Galatasaraya üçüncü golü yaparken

Maçın ilk anları devamlı surette İstanbulsporun hakimiyeti altında idi. Fenerbahçe çok bozuk oynayan müdafaasının her dakika yiyeceği golü beklerken 11 inci dakikada Küçük Fikretin şahsî bir hücumla yaptığı ilk sayı her iki tarafı birden şaşırttı. Fenerbahçe kalesini şimdiye kadar görülmemiş bir şekilde sıkıştıran İstanbulspor beraberlik sayısını ancak 29 uncu dakikada Kadirin şütile yapabildi. Durmadan Fener kalesine yüklenen İstanbulspor, iki dakika sonra da gene Kadir vasıtasile ikinci golü yaptı ve devreyi 2-1 gaiib olarak bitirdi.

İkinci devre çok durgun bir şekilde başladığı halde küçük Fikretin beraberlik sayısını yapması İstanbulsporu telâşa ve pek tabiî biraz da canlanmağa sevketti. İstanbulspor, mümkün olan her çareye baş vurarak oyunda hâkimiyet elde etmiş, fakat bir türlü sayı yapmağa imkân bulamamıştı. Bu müddet zarfında Fenerbahçeyi biraz talihli addetmek lâzımdır.

Ciddî bir ümidsizliğe kapılan İstanbulspor, oyundaki avantajını Fenerbahçeye kat'î surette verdi. Ve 42 nci dakikada Rebiî, Niaazi ve Naci arasında yapılan bir paslaşma neticesinde Naci Fenerbahçenin üçüncü ve son sayısını yaptı.

Fenerbahçe pek çok sıkıntı çektiği bu maçı büyük bir talih eseri olarak 3 - 2 kazanmış oldu.

Galatasaray - Beşiktaş

Millî küme şampiyonasının bu en çetin maçını hakem Samih idare etti. İki takım sahaya şu kardo ile çıkmıştı:

Galatasaray: Saim, Faruk, Adnan. Musa, Enver, Halil, Salâhaddin, Bülend, Salim, Eşfak, Mehmed Ali.

Beşiktaş: Mehmed Ali, Yavuz, Hüsnü, Hüseyin, Halil, Rifat, Hayri, Hakkı, İbrahim, Şeref, Şükrü.

İki takım arasındaki oyun ümid edilmedik bir durgunluk içinde cereyan etti. Oyuna Galatasarayın hız vereceği garib bir yorgunluk alâmeti daha maçın bidayetinde koşmalardan, sıçramalardan, nihayet topa vurmalardan belli oldu. Her zaman ağır ve hesablı oynayan Beşiktaş, ancak sür'ate sür'atle mukabele eden bir takım olduğu için bu oyun tarzına uymakta bir beis görmemişe benziyordu.

Buna rağmen Beşiktaşın oyununda hissedilir derecede bir hakimiyet mevcuddu. Maçın en büyük fırsatını Beşiktaş kalecisinin iki metre yanından kaçıran Salim adeta Beşiktaş oyuncularını gayrete getirmiş oldu. Galatasaray müdafaasının tarifi mümkün olamıyacak kadar durgun hareketlerinden istifade eden Şeref 23 üncü dakikada sür'atli bir hareketle Beşiktaşın ilk golünü yaptı. Galatasarayın takım değiştirmeleri arasında, Beşiktaş hâkim bir oyunla devreyi 1 - 0 galib bitirdi.

İkinci devrenin başlarında top sahadan ziyade avut, korner ve tac hatlarında dolaştı. Gittikçe iç sıkan bu vaziyet devam ederken 18 inci dakikada mühım bir şüt yakalıyan Galatasaray kalecisi, tam bir dakika sonra Şerefin kuvvetli bir şütüne mâni olamadı

Beşiktaş 2 - 0 vaziyette iken Galatasaray, tehlikenin büyümemesi için yeni tedbirlerle takımda gene yer değiştirmeler yaptı. Kimse oyunu bırakmamıştı, fakat bozuk oyun bütün bir takımın yakasını bırakmamağa azmetmiş bir halde iken Salâhadinin ortaladığı topu büyük bir incelikle kullanan Eşfak 36 ncı dakikada Galatasaraya birinci golü hediye etti. Var kuvvetlerile maçın bütün yükünü dokuz dakika içine sığdıran iki taraf kaybettikleri zamana pişman olmuş gibi çalışmağa başladı. 42 nci dakikada İbrahim Beşiktaşın üçüncü, iki dakika sonra da Salâhaddinin sıkı bir vuruşile Galatasaray ikinci goleri yaptılar. İşte bu son üç dakika bu karşılaşmanın bütün heyecanı idi. Ve maç 3 - 2 Beşiktaşın galibiyetile sona ermiş oldu.

Millî küme maçlarında puan vaziyeti

	Oyun	Galibiyet	Berabere	Mağlûbiyet	Puan
Beşiktaş	9	7	2	—	25
Demirspor	11	4	2	5	21
İstanbulspor	9	5	1	3	20
Altay	9	4	—	5	17
Altınordu	9	3	2	4	17
Fenerbahçe	7	4	2	1	17
Harbiye	9	3	2	4	17
Gencler Birliği	11	3	—	8	17
Galatasaray	7	4	1	2	16
Maskespor	9	—	4	5	13

Hususî maçlar

Dün Şeref sahasında Vefa ile Taksim Genclik takımları arasında turnuvanın ilk maçı yapılmıştır. Çok hâkim bir oyundan sonra Vefa, bu maçı 10 - 6 kazanmıştır.

Galatasaray - Beşiktaş B. takımları arasındaki maç da Şeref sahasında oynandı. Galatasaray 1 - 0 galib geldi.

Dün yapılan güreş maçları

İstanbul güreş ajanlığı tarafından Fatih güreş kulübü salonunda Çoban Mehmed, Samsunlu ve Adnan takımları arasındaki nihai müsabaka yapılmıştır. Neticede beş birincilik, iki ikincilik kazanan Adnan ekipi birinci olmuştur. On bir puvanla Çoban Mehmed ve Samsunlu ekipleri ikinci olmuşlardır.

Alınan neticeler şunlardır:

56 kilo: Emin birinci, İhsan ikinci

61 kilo: Halil birinci,

66 kilo: Panayot birinci, Sabahaddin ikinci.

72 kilo: Zeki birinci, Mehmed Ali ikinci.

79 kilo: Hüseyin birinci, Faik ikinci.

87 kilo: Kenan birinci, Eşref ikinci.

Ağır siklette Adnan birinci olmuştur.

Maraton koşusu hazırlığı

Maraton şampiyonasına hazırlık müsabakası dün Topkapı yolunda 33 kilometre olarak yapıldı.

1 — Kostantin 2,7.5 saat.

2 — Ali 2.8.25 saat.

3 — Orhan 2,19.47 saat.

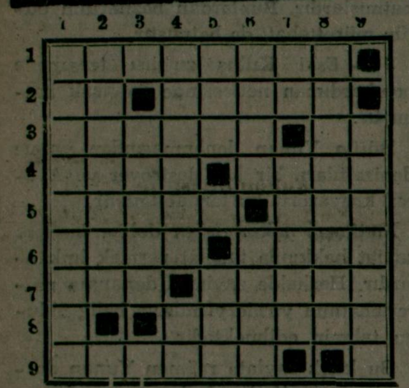
Kongreye davet

İstanbul eskrim ve jimnastik yurdu umumî kâtibliğinden:

Sayın azamızın 24/5/941 cumartesi günü saat 17 de Taksimde Tenis Dağcılık kulübünde fevkalâde toplantıyı teşrifleri rica olunur.

Ruzname: Tenis - Dağcılık kulübü ile birleşmek.

BULMACA

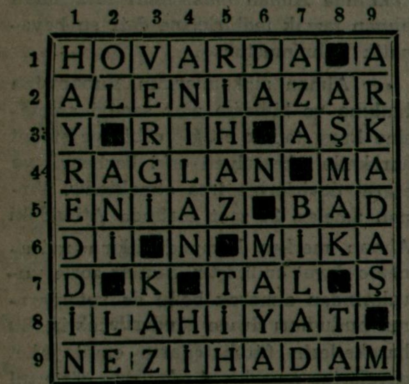
Soldan sağa:

1 — Japon Hariciye Nazırı. 2 — Akıl, kırmızı dem (iki kelime). 3 — Afrikadaki muharebenin bugünkü siklet merkezi, ters çevirirseniz bir hayvan olur. 4 — Uzuvlarımızdan, fizikte bahsi geçen bir makine. 6 — Matbuat, eski rütbelerden. 6 — Derin, bir maden. 7 — Tabaka, bir ipekli kumaş. 8 — Boyna asılır. 9 — Katman.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Uyğunluk. 2 — Japonyada bir yanardağ. 3 — Mürekkeb değil. 4 — Aşağıya doğru eğik, âşığın feryadının tersi. 5 — Büyük, temiz. 6 — Bir ölçü, kendinden geçme. 7 — Bir harfin okunuşu, bir kuş. 8 — Müntehabat mecmuası. 9 — İnsan desti (iki kelime).

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

HALK Dili ile Havacılık

Bombardıman tayyareleri

Hava taarruzlarının en ehemmiyetlisi bombardımandır. Maddî ve manevî tesir yapar. Topçunun gözünden ve ateşinden uzak mıntakalara, hasım memleketinin binlerce kilometre içerisindeki harb kaynaklarına kadar uzayarak tesirini gösterir.. Hem muharebe sahasını, hem de cepheden çok uzakları tehdid eder..

Bombardıman tayyareciliği taarruz silâhıdır. Ateşile iş görür. Bombasile yakar, yıkar ve makinelitüfeğile kendini müdafaa eder. Ağır bombardıman tayyarelerinde yük taşıma kabiliyeti fazla olduğundan bunları yer müdafaasının parça tesirlerine ve av tayyareleri makinelitüfek mermilerine karşı korunması noktasından zırhlama imkânları vardır.

Büyük Harbin yüz elli kilometreyi geçmiyen hızdaki ve dört yüz kiloluk bombalarla taarruza geçen bombardıman tayyareciliği bugün hayret verici bir sür'at ve yük taşıma kabiliyetine ermiştir.. Aşağıda bulacağınız rakamlar bir bombardıman tayyaresinin ortalama evsafını gösterir..

Bombardıman tayyarelerini hafif, orta ve ağır olmak üzere üç kısma ayırmaklığımız lâzımdır. Hafif bombardımanlar ayni zamanda uzun keşif vazifesi de alabilirler..

Hafif bombardıman tayyareleri çift motörlü ve her motör bin beygir kuvvetindedir. Mürettebatı üçtür. Sür'ati saatte 500 kilometre, çıkacağı irtifa 10000 metre ve beş saat havada kalırlar.. Üzerinde altı makinelitüfek vardır. Yarım ton bomba taşır.. Tayyarenin ağırlığı beş ton kadardır. Burada görülüyor ki; tayyarenin taşıdığı yük, Büyük Harbe nispetle değişmemiştir. Fakat sür'at beş yüz kilometreyi bulmuş, bilhassa irtifa, yer müdafaasının güçlükle eriştiği bir mıntakaya varmıştır.

Orta bombardımanlar üç motörlüdür. Motörler biner beygirliktir. Mürettebatı dört, beş kişidir. Sür'ati saatte 480 kilometre, irtifa 9000 metre, bomba yükü bir buçuk tondur. Kendisini müdafaa edecek dört makinelitüfeği ve bir tane de 33 milimetrelik topu vardır. Tayyarenin ağırlığı on tondur. Altı saat havada kalır..

Ağır bombardıman tayyareleri: Biner beygirlik dört motörlüdür. 6-7 kişiliktir. Sür'ati saatte 450 kilometredir. Dokuz bin metre irtifaa dört ton bomba ile yükselir.. Kendisini koruyacak zırhlama ile beraber 5 makinelitüfek ve iki topu vardır. Tayyarenin ağırlığı on sekiz, yirmi tondur. Altı buçuk saat havada kalır..

Görülüyor ki; bombardıman tayyareciliğinde sadece taarruz bakiyyesi düşünülmemiş, ayni zamanda bu tayyarelerin kendilerini müdafaa edecek şekilde olmaları da gözönünde tutulmuştur.

Son zamanlarda inşa edilen uçan kalelerin evsafı kat'iyetle belli değildir. Yalnız ağır bombardımanlardan daha çok yük taşıdığı, havada daha uzun müddet kaldığı ve müdafaa silâhlarının büyük çaplı oluşu ve nihayet tayyarenin heyeti umumiyesile elli tonu bulmuş olması söylenmektedir.

A. A.

İRTİHAL

Merhum Yusuf Paşa oğlu emekli albay Galib Dürer dün vefat etmiştir. Cenazesi bugün Gülhane hastanesinden saat 11 de kaldırılarak namazı Beyazıd camiinde kılındıktan sonra medfeni mahsusuna defnedilecektir.

***

Sadrı esbak merhum Âli Paşa hafidesi, Harbiye Nazırı merhum Nâzım Paşa kızı, Büyükdere Sahil sıhhiye tabibi doktor Mehmed Necdet Arpatın refikası Azra Arpat ani olarak vefat etmiştir. Cenazesi 12/5/941 tarihinde Büyükderede Piyasa caddesinde 87 No. lı hanesinden kaldırılarak öğle namazı Sarıyer camiinde kılındıktan sonra Asri mezarlığa defnedilecektir.

***

Avukat Alâeddin Nasuhioğlu ile Dahiliye Vekâleti mahallî idareler umum müdürü Rükneddin Nasuhioğlunun büyük biraderleri Şemseddin Nasuhioğlu vefat etmiştir. Cenazesi bugün saat 3,30 da Üsküdar Doğancılar Ahali sokak 12 No. lı evinden kaldırılarak Yeni camide ikindi namazını müteakıb aile makberesine defnedilecektir. Mevlâ rahmet eyliye.

SİNEMA

Holivud tereddüd içinde

«Kasaba» ve «Bu kadın benimdir!» filmlerinin kahramanı fettan bir kadın tipi midir, yoksa saf genc kız tipi mi?

Geçen sene Charles Boyerle oynamış olduğu «Karaba» filmini gördüğümüz vakit güzelliğinin hayranı olmuştuk. «Bu kadın benimdir!» de onu biraz daha tekâmül etmiş bulduk. Fakat Hedy Lamarr bizim çok eski bir âşinamızdır. Vaktile Viyanada «Extase» adında bir kordelâ yapmıştı. O zaman henüz on altı yaşında idi ve bu eserin mühim bir sahnesinde vücudündeki gencliğin bütün cazibesini hiç bir sun'î vasıta ile örtmeden gözlerimizin önüne tazeliğile serpiyordu.

Heyhat, Hedy Lamarr şimdi, kendisile görüşenlerin «Extase» den bahsetmelerini hiç de hoş görmez. Çünkü bu, onun için çok acı bir hatıradır. On altı yaşında bu filmin dolayısile adeta meşhur bir yıldız olmuştu. Sade Viyananın değil, bütün Avrupanın zengin erkekleri huzurunda secdeye varıyorlardı. O aralık nişanlısı genc Avusturya zabiti bugün hâlâ pek aydınlanmamış bir sebebden dolayı intihar etti. Hedy çok meyus ve harabdı. Karşısına ilk çıkan meşhur kapitalist Fritz Mandel ile evlendi. Fritz mühimmat müteahhidi idi. Basil Zaharof'un rakibi sayılacak derecede zengindi. Tapındığı kadının vaktile Havva anamızın kıyafetile bütün dünyaya görünmesine tahammül edemiyordu. Onun için «Extase» ın bütün kopyalarını satın alarak yaktırdı. Karısına da artık aktristlikten vazgeçmesini mütemadiyen tavsiye edip duruyordu. Lâkin Hedy gibi hür ve serbest bir ruhun bu istibdad ve kıskanclık sahnelerine tahammül etmesi imkânı var mıydı?

Hedy Lamarr

Bir gün kocası evdeyken pasaportlarını yaptırdı, bavulunu tanzim etti, haydi Amerikaya! Dünyanın en kıymetli elmaslarına, en pahalı elbiselerine, en mükemmel şatolarına sahib bir kadın yeni dünyaya beş parasız ve tek hâmisiz ayak bastı. Önce pek sıkıntılı bir kaç ay geçirdi. Figüranlıktan işe başladı. İkinci derecede rollere çıkınca biraz kendine geldi ve nihayet Avrupadaki şöhret ve muvaffakiyetini elde etti. Çevirdiği dört, beş film cihanın dört köşesinde rağbete mazhar oldu. Fakat Holivud stüdyolarını idare edenler ona «fettan kadın» mı, yoksa «saf genc kız» rolleri mi vermenin daha muvafık olacağını bir türlü hâlâ kararlaştıramadılar. Demek, onun hakiki istidad ve mahiyetini bundan sonra çevireceği filimler tespit edecek. Bekleyelim!

RADYO

Bu günkü program

8,00 Program
8,03 Haberler
8,18 Müzik (Pl.)
8,45 Konuşma
★
12,30 Program
12,33 Şarkılar
12,50 Haberler
13,05 Şarkılar
13,20 Müzik (Pl.)
★
18,00 Program
18,03 Orkestra
18,40 Müzik
19,15 Caz (Pl.)
19,30 Haberler
19,45 Konuşma
19,50 İncesaz
20,15 Rad. Gazetesi
20,45 Müzik
21,00 İstekler
21,30 Konuşma
21,45 Orkestra
22,30 Haberler
22,45 Caz (Pl.)
23,30 Kapanış

Keman Konseri

Bayan Pakize Albayrak bu akşam saat dokuza çeyrek kala Ankara radyosunda bir keman konseri verecektir. Türkiyenin en iyi keman çalan kadını olmakla maruf olan Bayan Pakizenin programında müntehab parçalar vardır.

YENİ ESERLER

İslâm - Türk Ansiklopedisi

İslâm - Türk mütehassıslarından bir heyet tarafından neşrolunan «İslâm - Türk Ansiklopedisi» nin 13 üncü sayısı intişar etmiştir. Bu sayıda Ömer Rıza Doğrulun, islâm tarihinin en büyük kadını hazreti Ayşenin ve onun dinî, ilmî, siyasî, edebî, ahlâkî cephelerini tebarüz ettiren ve en eski, en kuvvetli mehazlara dayanan tetebbüü vardır ve bu tetebbü, başlı başına bir eser teşkil etmektedir. Daha sonra ashab ve tabiinden olan Ayşeler hakkında müderris Ömer Nasuhinin yazısı, aynı üstadın meşhur Arab şairi Ayşe Bauniye hakkındaki tetkiki geliyor. Doktor A. Z. Soysal, Kırım hanlığındaki Ayşe sultanları yazmış ve şimdiye kadar neşrolunmıyan vesikalara istinad eden bu yazılarında çok mühim yenilikler göstermiştir. Mümtaz Türk kadın şairlerinden Âişe Hubbayı kıymetli edib M. Şakir Ülkütaşır yazmıştır. Arab edebiyatına büyük bir edebiyat serveti kazandıran ve bir Türk kızı olan «Ayşe İsmet Timur» Ömer Rıza Doğrulun eseridir. Bu çok zengin ve çok kıymetli eserin ihtiva ettiği daha başka yazılar da vardır. Ve bunların biri, bir tenkide karşı verilen kuvvetli ve kat'î cevabdır. En değerli Türk ve islâm mütehassısları tarafından yazılan bu eseri hararetle tavsiye ederiz.

İzmirde Bürhaneddin Tepsi temsilleri

Bürhaneddin Tepsi heyeti İzmirde Halkevinde müteaddid temsiller vermek üzeredir. 16 mayıstan itibaren Baba Ramiz, Kadın Deniz Gibidir piyeslerini verdikten sonra ay nihayetinde İzmir fuarı açık hava tiyatrosunda büyük bir Mizansenle Neron piyesini verecektir.

Celâl Akyüreğin yazdığı «Modern Hayat» komedisi hararetle prova edilmektedir.

Genc kadın heyecanla Peter'in yüzüne bakıyordu. Bu suali neden sorduğunu bir an evvel öğrenmek istiyordu.

Peter, sür'atle döndü. Salonun kapısını kapadı. Konuştuklarını, kendilerinden başka bir kimsenin duymasından korkuyordu. Yüzü sapsarı kesilmişti. Ellerile ortadaki yuvarlak masaya dayandı. Gözlerini kıstı:

— Madam... Ben tahayyül edemiyeceğiniz kadar bedbahtım... Esarete tahammül edemiyerek çıldıracağımdan korkuyorum... Bir kızla çılgınca seviserek evlendim... Karımla ancak bir kaç ay bir arada yaşayabildim.. Bana kaçmak, memleketime dönmek hususunda yardım ediniz... Yurduma dönersem, kocanızı da kurtarırım... Kayınpederim, Budapeştede hatırı sayılan bir adamdır... Kocanızı kurtarmak için elimden geleni yapacağımı size namusum üzerine söz veriyorum.

Kadının düşünmesine ve bir şey söylemesine fırsat bırakmadan, daha coşkun bir heyecanla devam etti:

— Madam sizi temin ederim ki hayatta imkânsız hiç bir şey yoktur Yalnız arzu etmek lâzımdır... Ben akşamüzeri kafileden ayrılır, ortalık iyice kararıp, el ayak çekildikten sonra buraya dönerim... Siz bana sivil bir elbise, bir de hüviyetimi gizlemeği mümkün kılacak bir vesika temin edersiniz... Bir defa hududa kadar varabilsem, üst tarafı kolaydır... Belki Rumanya tarikile giderim...

Bunları söylerken alnında terler birikiyor, alev saçan gözlerini Katerina İlyina'dan ayıramıyordu. Genc kadının cevab vermediğini görünce, yalvaran, ıztırab çeken, fakat aynı zamanda emreden bir sesle:

— Madam, dedi. Ricamı reddetmeden evvel kocanızı düşününüz.

Peter'in sözleri kadının kalbine kadar işlemişti. Oradaki koltuklardan birinin üzerine yığıldı.

Peter piyanoya dayanmış, kadının karşısında duruyordu. Katerina İlyina zarif elini alnının üstünde dolaştırıyor ve düşünüyordu.

Uzun bir sükût başladı. Peter sabırsızlanıyor ve içeriye başka birinin girerek lâkırdılarının kesilmesinden ve kadından bir cevab alamadan buradan çıkmak mecburiyetinde kalacağından korkuyordu.

Katerina İlyina başını kaldırdı. Sıcak bakışlı, açık kahve rengi gözlerini Peter'in yüzüne dikti. Ancak işitilebilecek kadar hafif bir sesle söyledi:

— Teklifinizi kabul etmeme imkân yoktur.. Size elimden gelen iyiliği yapmak isterim, buna emin olunuz... Yalnız istediğinizi kabul ettiğim takdirde, müthiş bir felâkete sürüklemiş olacağımı biliyorum... Siz Rusyayı ve Rus polisini tanımıyorsunuz, bilhassa şimdi, bu harb zamanında... Sizi bir kaç saat zarfında mutlaka yakalarlar ve öyle zannediyorum ki, kurşuna dizerler... Hayır, ben bunu yapamam... Bile bile sizi ölümün kucağına atamam... Benim elimde sizi kurtarabilecek iktidar yoktur... Hem biraz sabırlı olunuz... Bu vaziyet her halde bir kaç aydan fazla

Yazan: *Lajos Zilahy* — 46 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

devam etmiyecektir... Beni dinleyiniz ve bunlardan vazgeçiniz... Hakkınızda bu daha hayırlı olacaktır..

Sustu. Yüzünden hislerile mücadele ettiği anlaşılıyordu. Sonra kat'î kararını vermiş insanlara has bir sükûnetle tekrar başladı:

— Hayır, hayır... Bu bir delilik olur... Ben, bu işten beliki kazanclı çıkarım, fakat zarar görmiyeecğim muhakkaktır.. Ama sizin hayatınız mutlak bir tehlikeye girecektir... Sonra ölünceye kadar vicdan azabı çekerim...

Peter'in yüzünde bir damla kan kalmamıştı. Dudakları solmuş, dizleri titriyordu. Bitkin bir halde kadının karşısında duruyordu.

Genc kadın gözlerinden süzülen yaşları sildi. Boğuk bir sesle mırıldandı:

— Size bütün kalbimle acıyorum. Allah yardımcınız olsun.

Birisi kapıyı açtı. Fakat bunun kim olduğunu Peter göremedi. Dudaklarına zoraki bir tebessüm yayıldı. Ağır adımlarla genc kadına yaklaştı. Hürmetle eğilerek elini öptü.

Yüzündeki bu zoraki tebessümle köşkten ayrıldı. Kilisenin önündeki meydanlıkta toplanan arkadaşlarına iltihak etti.

Kızaklar hazırlanmış, eşyalar yüklenmişti. Kızıl saçlı kazak subayı kafileye hareket emrini verdi. Karanlık basmadan evvel İvanska adındaki Tatar köyünü tutmaları lâzımgeliyordu.

VI

Saat gecenin birine geliyordu. Açık pencereden odaya bahar kokulu ılık bir hava doluyordu Buda dağları parlak bir ay ışığı altındaydı. Miett pencereyi kapadı. Tekrar yazı masasının başına döndü. Peter'e yazmakta olduğu uzun mektuba devam etti.

Babası çoktan uyumuştu. Evin içinde öyle derin bir sükût vardı ki, en ufak bir çıtırtı bile derin akisler yapıyordu.

« . . . . Annenden dün mektub aldım. Zavallı kadıncağızın her satırı bir ıztırab kaynağı. Fakat ben ona ne yazabilirim Benden nasıl ibr teselli bekliyebilir. Belki ben ondan ziyade teselliye muhtacım. Kendimi koca dünyada o kadar yalnız ve o kadar kimsesiz hissediyorum ki; düşündükçe deli olacağımı sanıyorum. Çok defa, seni unutmaklığım için kendime ağır bir hastalık veya başka bir acı temenni ediyorum.

İsviçreye üç mektub yazdım. Eski mürebbiyemin bir müddet gelip, benim yanımda kalmasını rica ettim. Genc kızlığımda onunla çok iyi anlaşmıştım. O, benim için bir mürebbiyeden ziyade candan bir arkadaştı. Onunla biraz avunabileceğimi ümid ediyorum.

Şikâyet etmeğe hakkım olmadığını biliyorum. Ben, gene eski muhitimde, yuvamda, babamın yanında bulunuyorum. Senin vaziyetin her halde daha kötüdür.

Fakat, sevgili Peter,. emin ol benim ıztırabım seninkinden derindir. Ben, ne de olsa kadınım. Bu itibarla daha zayıf ve daha hassasım. Erkekler başkadır. Onlar yaradılış itibarile her acıya mukavemet edebilecek bir kabiliyettedirler. Peter, ben çok bedbahtım. Bundan sakın müteessir olma. Bilakis buna sevin. Çünkü; senin aşkın uğrunda bedbaht olmuş bir kadınım. Seni sevdiğime, seni özlediğime, her an seni beklediğime bundan daha büyük bir delil olamaz. Hayatı, sensiz boş ve manasız buluvorum. Nasıl yaşadığımı soruyorsun. Bak anlatayım: Saat ona doğru yataktan kalkıyorum. Daha evvel kalkıp da ne yapacağım sanki? Kahvaltımı ediyorum İşlerimi mümkün olduğu kadar ağır görüyorum. Aceleye ihtiyacım yok. Çünkü; günler öyle yavaş ve öyle can sıkıcı bir halde geçiyor ki; işlerimi de çabuk bitirirsem. o zaman ne yapacağımı, vakti nasıl öldüreceğimi büsbütün şaşıracağım. Ekseriyetle alışverişe de ben çıkıyorum. Mili'nin ayakları ağrıyor. Artık çarşı işlerini eskisi gibi başaramıyor. Saat ikide sofrya oturuyoruz. Öğleden sonralarımı hemen daima babamın odasında geçiriyorum. Akşamüzerleri onu alıp, biraz dışarı çıkarıyorum. Zavallı babacığım, son günlerde gene pek düştü. İştahı yok. Ancak bir, iki lokma bir şey yiyor. O da benim zorumla. Onun bu haline baktıkça kalbim parçalanıyor. Doktor Varga, sıhhatinde endişe edilecek bir şey olmadığını temin ediyor. Fakat buna inanamıyorum. Bu sözlerin beni teselli maksadile söylendiğine zahib oluyorum. Geceleri çok defa gizlice odasına giderek nefesini dinliyorum. Böyle zamanlarda niçin yanımda değilsin Peter? Çıplak ayakla ve bir kombinezonla gecenin karanlığında böyle odadan odaya koşmak ne kadar feci bir şey. Meçhul bir korku bütün ruhumu kavrıyor ve yatağımda büzülerek saatlerce uyuyamıyorum. Bilmiyorum neden, ölümü kendimize o kadar yakın hissediyorum ki; onun her gece evimizi bir kaç defa ziyaret ettiğine adeta inanıyorum. Olga'nın da artık ölüler arasına karışmış bulunduğunu el'an havsalam almıyor.

Bazı akşamlar, yemekten sonra doktor Varga'lar geliyor, geç vakitlere kadar konuşuyoruz. Bazı akşamlar da Mili ile birlikte yakındaki sinemaya gidiyoruz. Bütün ısrarlarıma rağmen babamı da götürmeğe muvaffak olamıyorum Bilirsin, o sinemadan hiç hoşlanmaz.

Geçen gün sokakta Pan Zigmond'a rast geldim. Sırtında er üniforması vardı. Hayretle durdum. O, benim bu hayretimin farkına vardı. Yedek subay olmadığı için askere almadıklarını, fakat bütün arkadaşları silâh altına girmiş, vatan hizmeti ifa ederken, kendisinin sivil elbiseyle sokaklarda dolaşmaktan utandığını ve nihaeyt gönüllü olarak askere yazıldığını söyledi.

(Arkası var)